

Bedre biodiversitet på kvægbedriften

Kvægkongres 2022

Lisbeth Gliese Jensen

SEGES Natur & Biodiversitet

15. Juni Fonden

Promilleafgiftsfonden for landbrug

STØTTET AF

SEGES
INNOVATION

NATUR

ET BEGREB UDEN
PRÆCIS DEFINITION

Illustration: Frits Ahlefeldt

BIODIVERSITET

MANGFOLDIGHEDEN AF
LEVENDE ORGANISMER.

KAN MÅLES!

Illustration: Frits Ahlefeldt

SEGES
INNOVATION

BRAND- MANDENS LOV

Brandmandens lov er en guide til, hvordan man bør prioritere sin indsats for biodiversiteten på sin bedrift.

Når man skal passe på naturen, skal man tænke som en brandmand, der er kaldt ud til et brændende hus: Red det mest uerstattelige først.

1) BEVAR

Bevar naturområder med en lang kontinuitet (lang tid udenfor dyrkning) og en høj biodiversitet.

Eksempler: Bevar enge, overdrev, moser, heder, gamle træer, skove og hegn, og forvalt dem bedst muligt, fx med græsning.

2) BESKYT

Beskyt eksisterende natur mod negative påvirkninger.

Eksempler: Undgå afdrift af gødning og pesticider til naturområder, fx med en udyrket buffer. Undgå dræning.

3) GENOPRET

Genopret beskadiget natur.

Eksempler: Genopret en naturlig hydrologi, f.eks. ved genslyngning af vandløb og lukning af dræn. Genindfør græssende dyr på naturarealerne.

4) NYETABLÉR

Nyebablér natur.

Eksempler: Omlæg urentabel dyrkningsjord til permanent natur, gerne arealer, der allerede ligger tæt på eksisterende natur.

Hvad er et Naturtjek?

- Formidlingsværktøj til at give landmanden et overblik over, hvordan han/hun kan tilgodese naturen og biodiversiteten bedst muligt på ejendommen.
- Guide til at lave lige præcis den indsats, der giver allerstørst effekt for naturen og biodiversiteten på den enkelte bedrift.
- Besøg – Rapport – Opfølgning

Selve besøget

Oversigt over ejendommen og fokuspunkter

1. Eng

2. Læhegn

3. Døde træer og veterantræer

4. Udlægning til ny natur

5. Mose ved Baunehøjvej

6. Mose

1. Læhegn

Generelt: Gamle hegn og skovpartier med flere arter af hvidblomstrende træer og buske (bl.a. slåen, hvidtjørn, skovæble, almindelig hæg og mirabel) giver masser af føde til insekterne, især om foråret. Gamle, syge og døde træer og stammer i hegnene er meget værdifulde som levesteder for masser af insekter og svampe. Nyplantede hegn skal derimod have mange år på bagen før de udvikler sig til gode levesteder.

Specifikt for bedriften: Der er mange læhegn på ejendommen, og hovedparten er gamle læhegn som, flere af dem står på beskyttede diger. Der er mange hvidblomstrende arter i hegnene. Slåen, hvidtjørn, æble mm. Meget positivt at der er flere gamle døende og døde træer i læhegnene, der får lov til at blive stående. Når de vælter er praksis at skubbe dem tilbage i hegnet.

Læhegnene på ejendommen får 6 ud af 7 mulige point. Der er virkelig mange positive strukturer, såsom dødt ved, store gamle træer, meget stor variation, både i alder, sammensætning af træer, buske og bundvegetationen. For at få det sidste point er det nødvendigt at beskytte læhegnene mod markdriften. Dette kan gøre med en udyrket bræmme, hvor der hverken sprøjtes eller gødskes.

Anbefaling: Bliv ved med at forvalte læhegnene som i gør i dag. Den store variation i alder, sammensætning af træer og buske er meget værdifuld. I bør dog overveje at etablere en dyrkningsfri bræmme langs med læhegnene, for at beskytte dem mod markdriften. På den måde kan i værne om det meget værdifulde levested som læhegnene udgør.

Mariehøne der overvintrer i sammenrullet blad.

Der er stor variation i ejendommens læhegn, både i forhold til alder af træer og buske, men også mellem arter, højde på buske og træer. De døde træer for lov til at blive stående og liggende – hvis de vælter, bliver de blot skubbet ind i hegnet.

5. Naturareal

Generelt: Gamle overdrev er potentielt noget af det mest værdifulde natur man kan have på sin bedrift. Overdrev er lysåbne naturtyper, som gennem mange år er blevet afgræsset af kvæg, heste eller andre store græssere. At naturtypen holdes lysåben medvirker til at konkurrencesterke arter af græsser og højstauder holdes nede, hvilket gør plads til mindre konkurrencedygtige lave urter, som ellers ville have svært ved at etablere sig. Store fritliggende sten på gamle overdrev er ofte et tegn på, at arealet aldrig har været under plov.

Specifikt for bedriften: Ådalen består af bløde overdrevsskrænter, der blader ud i et engareal som grænser op til et vandløb. Overdrevet grænser direkte op til omfrynssarealer. I lavningerne mellem overdrevsbakkerne bærer vegetationen præg af at der er flere næringsstoffer tilstede. Den nuværende drift af arealerne er sommergræsning efter holistisk princip. Der er masser af rosetplanter, men ingen blomster, da arealet bliver græsset med for højt græsningstryk. Arealet får 3 ud af 10 mulige stjerner. Dette hænger sammen med, at arealet er påvirket af næringsstoffer fra de tilstødende marker og arealet bliver græsset relativt hårdt i sommerhalvåret, hvilket har medført en

Anbefalinger: Arealet har potentiale til at udvikle sig til et rigtig fint naturområde, men det kræver nogle ændringer i driften af arealet og på de tilstødende arealer. Det vigtigste tiltag på arealet, vil være at ændre den nuværende græsning, til en mere ekstensiv form for græsning. Det mest optimale for arealet, vil være ekstensiv helårsgræsning, uden tilskudsfordring. Såfremt dette ikke er muligt, vil ekstensiv græsning gerne fra tidligt forår, være det næstbedste for arealet, da det vil skabe bedre grobund for de blomstrende urter på arealet, der har svært ved at konkurrere med græsset.

Dernæst vil det være meget værdifuldt at etablere en bræmme mellem den dyrkede mark og naturarealet, for at mindske næringsstofpåvirkningen.

Naturarealet græsses udelukkende i sommerhalvåret, og ligger ellers urørt i vinterhalvåret.

Der er flere fine strukturer på arealet, som blottet sand, rosetplanter og enkeltstående træer. Men der er desværre ingen blomster på arealet, da græsningstrykket er for højt.

Eksempel på et andet areal på ejendommen, hvor der ikke er for højt græsningstryk – her står der blomstrende blåmunke, kongepen, håret høgeurt, lancetvejbred, og vellugtende gulaks.

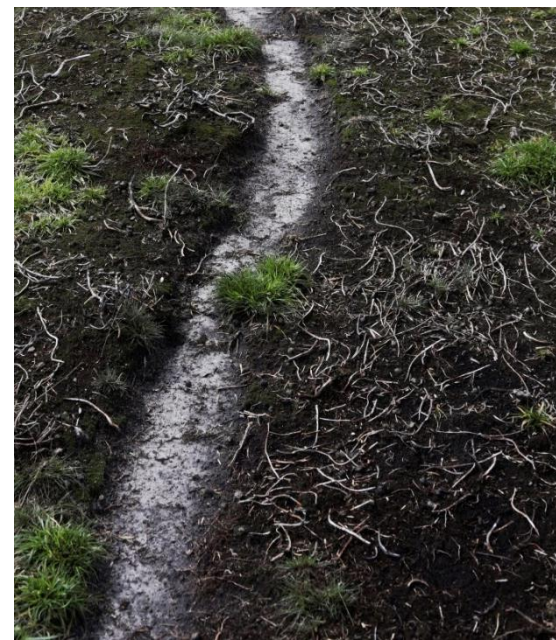
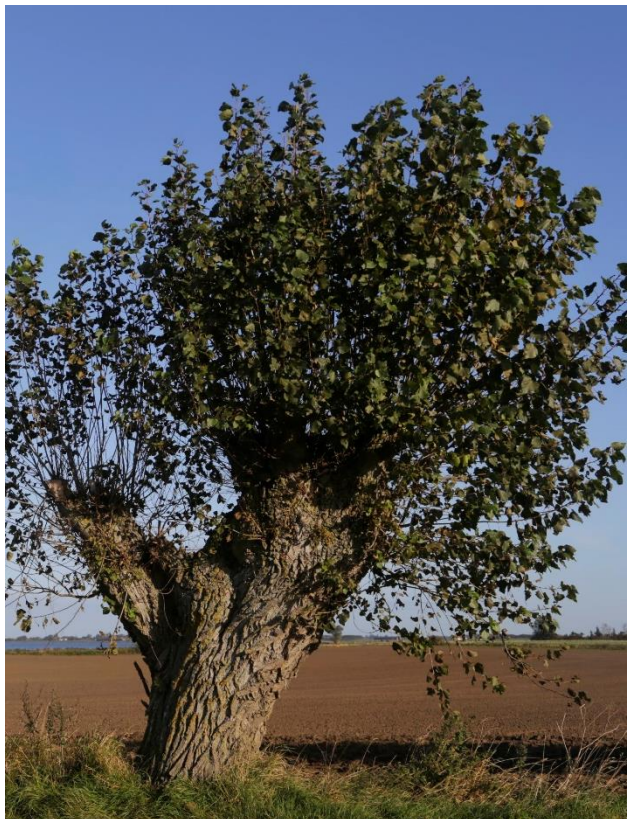
I skal ikke blive specialister i arter

Skabe en bedre forståelse for:

- Indikatorer for god biodiversitet
- Spot de gode levesteder
 - Hvordan forvalter vi dem så bedst muligt!

Positive strukturer og indikatorer for god natur

Hvad kan jeg gøre?

- Bevar de gamle træer og det døde ved
 - Lad gerne afklippet materiale ligge i krat og hegn.
- Undlad så vidt muligt at slå blomstrende arealer før efter blomsterne er afblomstret og har sat frø.
- Afgræsser du dine naturarealer?
 - Hvis ikke der er blomster i hele blomstringssæsonen, bør du måske overveje at justere på dit græsningstryk.

Hvad kan du bruge Naturtjekket til?

- Få et overblik over naturen og naturværdien på din ejendom
- Finde ud af, hvor det er vigtigst at prioritere en indsats
- Mulighed for markedsføring
- Pengeinstitutter
- ESG
- Miljøledelse

Find din nærmeste Naturtjek-rådgiver

På [seges.dk](https://www.seges.dk) kan du finde din lokale Naturtjek-rådgiver.

- Vi har 26 certificerede rådgivere fordelt i hele landet.

Læs og se mere på:

- [Seges.dk/da-dk/fagomraader/natur](https://www.seges.dk/da-dk/fagomraader/natur)
- [Videoer](#) mm. findes både på LandbrugsInfo og [seges.tv](https://www.seges.tv)
- LandbrugsInfo

Pris for Naturtjek: 15.000 kr.

Flere landboforeninger og kommuner yder tilskud til Naturtjek, så forhør dig ved din kommune eller ved dit lokale rådgivningscenter.

Spørgsmål?

